

2024 M. PANEVĖŽIO MIESTO SAVIVALDYBĖS GYVENTOJŲ SVEIKATA



Panevėžys

2025

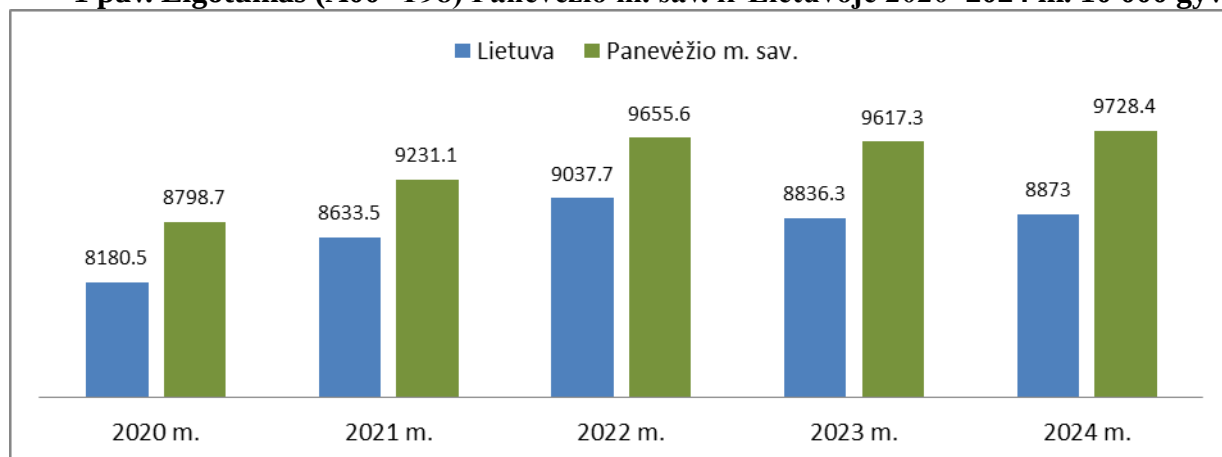
IVADAS

Gyventojų sergamumas – vienas iš svarbiausių sveikatos statistikos rodiklių. Sergamumas skirtingai nuo mirtingumo, kuris yra vienkartinis reiškinys, parodo kai kurių ligų paplitimą, kuris dažnai riboja žmonių darbingumą, sukelia socialinius, ekonominius pokyčius. Todėl duomenys apie bendrąjį gyventojų sergamumą bei sergamumą tam tikromis ligomis yra labai svarbūs vertinant gyventojų sveikatą, nustatant prioritėtines sveikatos problemas. Be šių duomenų neįmanoma formuoti sveikatos politikos, sėkmingai valdyti sveikatos sistemos ir įvairių lygių sveikatos priežiūros tarnybų, negali efektyviai funkcionuoti sveikatos sistema. Nuolat stebint ir analizuojant pokyčius, šie duomenys leidžia prognozuoti sergamumo tendencijas, skatina visuomenės sveikatos mokslą.

LIGOTUMAS

2024 m. Panevėžio miesto savivaldybėje fiksuotas bendrojo ligotumo rodiklio padidėjimas, lyginant su 2023 m. duomenimis iš Higienos instituto Sveikatos informacijos centro, 2024 m. šis rodiklis siekė 9728,4 atvejo 10 000 gyventojų ir buvo aukštesnis nei Lietuvos vidurkis. Tai rodo, kad miesto gyventojai dažniau nei vidutiniškai Lietuvoje kreipėsi į sveikatos priežiūros įstaigas dėl įvairių ligų ar sveikatos sutrikimų.

1 pav. Ligtumas (A00- T98) Panevėžio m. sav. ir Lietuvoje 2020–2024 m. 10 000 gyv.



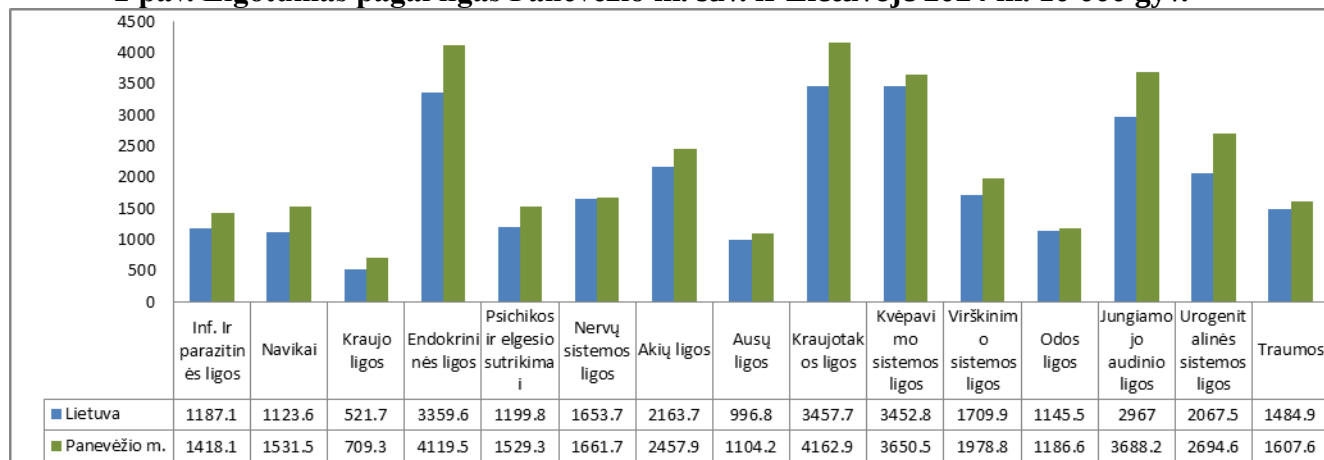
Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

2024 m. Panevėžio miesto gyventojai dažniausiai sirgo:

- **Kraujotakos sistemos ligomis** (4162.9 atv./10 000 gyv.). 2024 metais šios sistemos ligomis Panevėžio mieste daugiau sirgo moterys (4523.4 atv./10 000 gyv.) nei vyrai (3708.6 atv./10 000 gyv.). Abiejuose grupėse kraujotakos sistemų ligomis ligotumas 2024 metais yra padidėjęs. Pagal amžių kraujotakos sistemos ligomis dažniau serga vyresnio amžiaus asmenys t.y. 65 ir vyr. (9015.9 atv./10 000 gyv.), o mažiausiai serga mūsų jauniausioji karta t.y. 0-17 m. amžiaus vaikai (648.4 atv./10 000 gyv.). Didžiausias ligotumas užregistruotas hipertenzinėmis ligomis (3610.3 atv./10 000 gyv.) ir išeminės širdies ligomis (1043.7 atv./10 000 gyv.).
- **Kvėpavimo sistemos ligomis** (3580.8 atv./10 000 gyv.). 2024 metais Panevėžio mieste dažniau kvėpavimo sistemos ligomis sirgo moterys (3672.9 atv./10 000 gyv.) nei vyrai (3622.3 atv./10 000 gyv.). Pagal amžių šios sistemos ligomis daugiau serga vaikai nuo 0 iki 17 metų amžiaus (7479.7 atv./10 000 gyv.), o mažiausiai mūsų vyriausioji karta t.y 65+m. amžiaus asmenys (2535 atv./10 000 gyv.). Didžiausias ligotumas užregistruotas ŪVKT infekcijomis ir gripu (2510.7 atv./10 000 gyv.).

- **Endokrininės sistemos ligomis** (4119.5 atv. /10 000 gyv.). 2024 metais Savivaldybėje endokrininėmis ligomis dažniau sirgo moterys (4772.5 atv./10 000 gyv.) nei vyrai (3296.6 atv./10 000 gyv.).

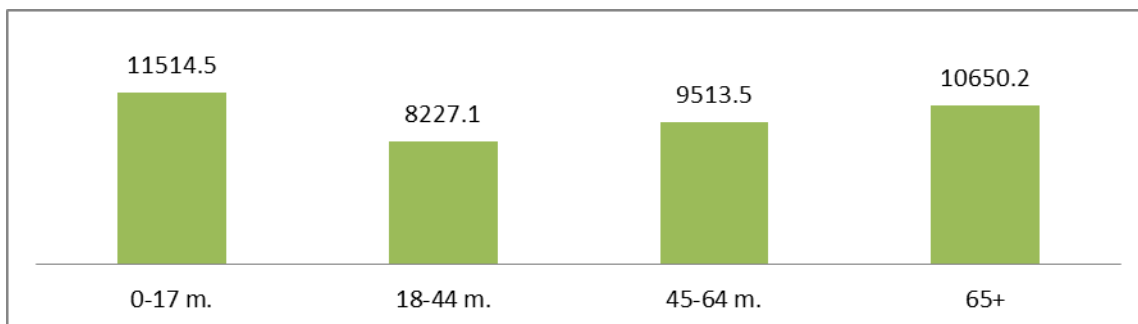
2 pav. Ligotumas pagal ligas Panevėžio m. sav. ir Lietuvoje 2024 m. 10 000 gyv.



Šaltinis – Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

Analizuojant Panevėžio miesto savivaldybės gyventojų ligotumo duomenis pagal amžių, matyti aiški tendencija – daugiausia ligotumo atvejų fiksuota tarp 0-17 metų vaikų, o mažiausiai – tarp 18-44 m. amžiaus gyventojų.

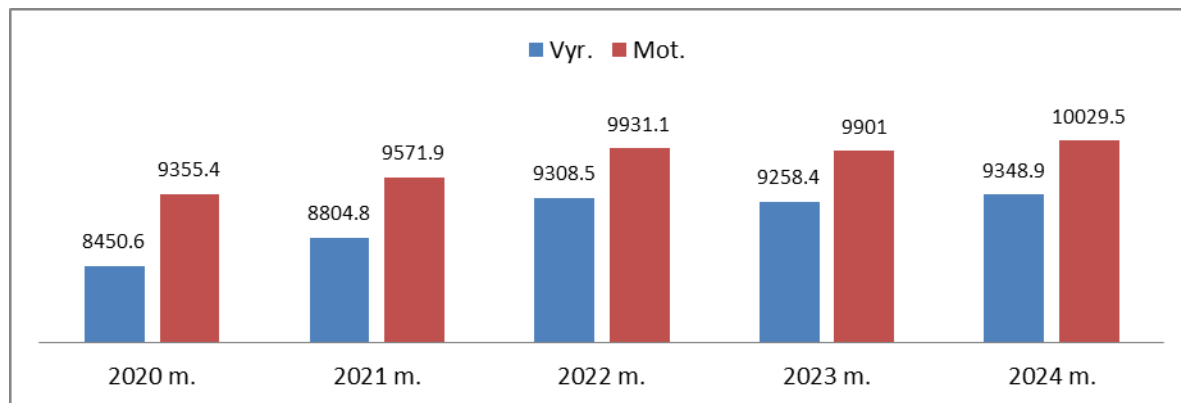
3 pav. Ligotumo atvejų skaičius pagal amžių Panevėžio m. sav. 2024 m. 10 000 gyv.



Šaltinis – Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

Vertinant penkerių metų laikotarpį (2020–2024 m.), matyti, kad moterų ligotumo atvejų skaičius visais vertinamais metais buvo didesnis.

4 pav. Ligotumo atvejų skaičius pagal lytį Panevėžio m. sav. 2020–2024 m. 10 000 gyv.



Šaltinis – Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

ENDOKRININĖS SISTEMOS LIGOS

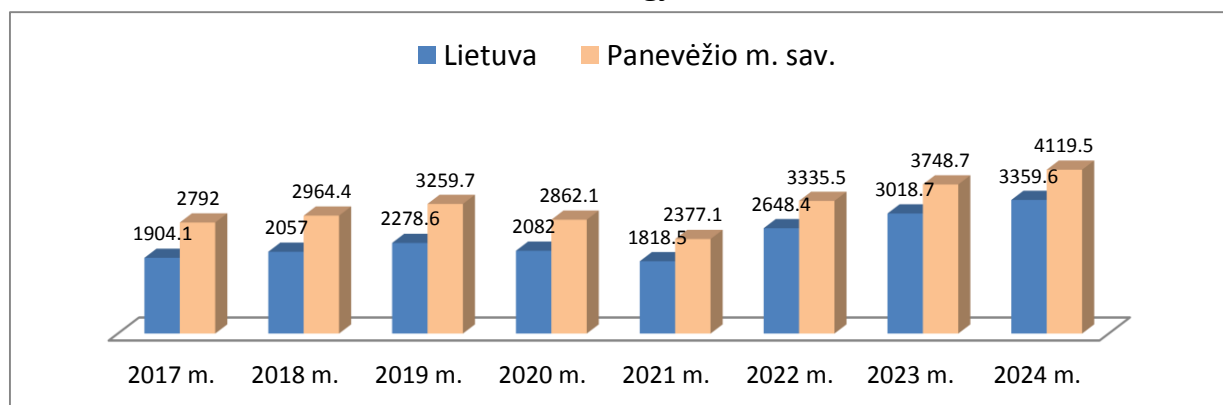
Bendra tendencija – tiek Lietuvoje, tiek Panevėžio m. sav. ligotumas endokrininėmis ligomis nuosekliai didėja per visą laikotarpį.

Panevėžio miesto savivaldybėje rodikliai visais metais yra aukštesni nei šalies vidurkis, kas rodo didesnį sergamumą šioje teritorijoje. Ryškiausias augimas matomas po 2021 m., ypač 2023–2024 m., kai reikšmės išauga staigiau tiek Lietuvoje, tiek Panevėžyje.

Galimi veiksniai: gyventojų senėjimas, geresnė diagnostika, padidėjęs lėtinių ligų paplitimas ar sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumas.

Panevėžio m. sav. išlieka aukštesnio ligotumo zona, o bendra šalies tendencija rodo nuoseklų endokrininių ligų plitimo augimą.

5 pav. Ligtumas endokrininės sistemos ligomis Lietuvoje ir Panevėžio m. sav. 2017-2024 m. 10 000 gyv.



Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

Cukrinis diabetas (CD)

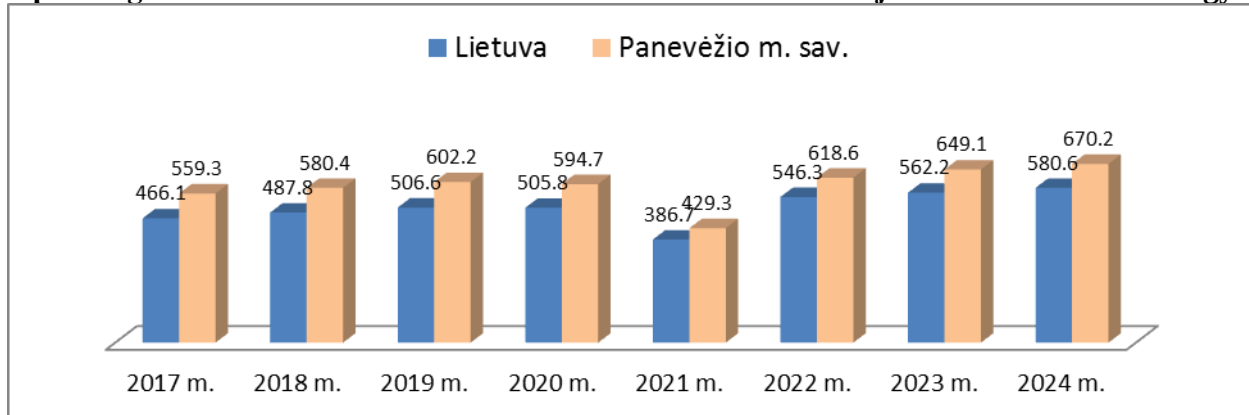
Bendra tendencija – tiek Lietuvoje, tiek Panevėžio m. sav. sergamumas cukriniu diabetu per nagrinėjamą laikotarpį didėja.

Panevėžio miesto savivaldybėje rodikliai visais metais yra aukštesni už šalies vidurkį, kas rodo, kad šiame regione liga paplitusi labiau.

Po 2021 m. matomas ryškus augimas, ypač 2022–2024 m., kai sergamumo rodikliai grįžta ir viršija priešpandeminį lygį.

Cukrinio diabeto ligotumas tiek Lietuvoje, tiek Panevėžyje nuosekliai auga, o Panevėžio m. sav. gyventojai išsiskiria aukštesniu nei vidutinis sergamumo lygiu.

6 pav. Ligtumas cukriniu diabetu Panevėžio m. sav. ir Lietuvoje 2017 -2024 m. 10 000 gyv.



Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

PSICHIKOS IR ELGESIO SUTRIKIMAI

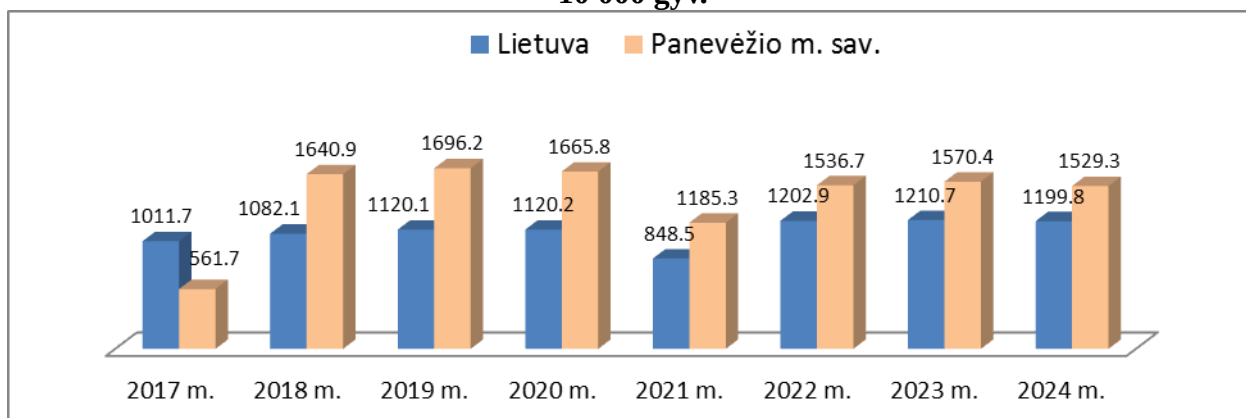
Bendra tendencija – tiek Lietuvoje, tiek Panevėžio m. sav. ligotumas psichikos ligomis svyruoja, tačiau ilgalaikėje perspektyvoje išlieka didelis.

Panevėžio m. sav. rodikliai beveik visais metais yra aukštesni nei šalies vidurkis, ypač 2018–2020 m., kai skirtumas tarp Panevėžio ir Lietuvos siekia kelis šimtus atvejų.

Po 2021 m. stebimas rodiklių atsigavimas ir stabilizacija, nors 2024 m. Panevėžyje dar išlieka didesnis ligotumo lygis nei šalies mastu.

Psichikos ligų paplitimas išlieka reikšminga visuomenės sveikatos problema. Panevėžio miesto savivaldybėje šių ligų ligotumo rodikliai aukštesni už šalies vidurkį, o tai gali rodyti didesnę psichikos sveikatos iššūkių mastą šiame regione.

7 pav. Ligtumas psichikos ir elgesio sutrikimais Lietuvoje ir Panevėžio m. sav. 2017-2024 m. 10 000 gyv.



Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

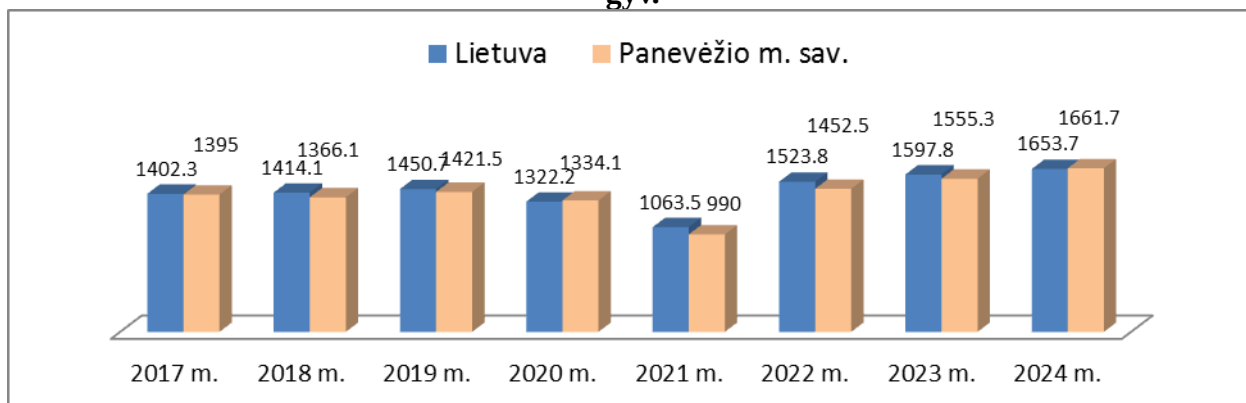
NERVŲ SISTEMOS LIGOS

Nervų sistemos ligų ligotumas tiek Lietuvoje, tiek Panevėžyje 2017–2024 m. laikotarpiu pasižymi banguojančia, bet ilgainiui didėjančia tendencija, su ryškiu kritimu per pandemiją ir sparčiu augimu po jos.

2017–2024 m. nervų sistemos ligų ligotumas Lietuvoje ir Panevėžyje didėjo. Nuo 2022 m. stebimas spartus augimas, 2024 m. pasiektas aukščiausias lygis.

Panevėžyje rodikliai buvo panašūs į šalies vidurkį, o 2024 m. – net šiek tiek didesni. Bendra tendencija – ilgainiui didėjantis nervų sistemos ligų paplitimas.

8 pav. Ligtumas nervų sistemos ligomis Lietuvoje ir Panevėžio m. sav. 2017-2024 m. 10 000 gyv.



Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

AKIŲ LIGOS

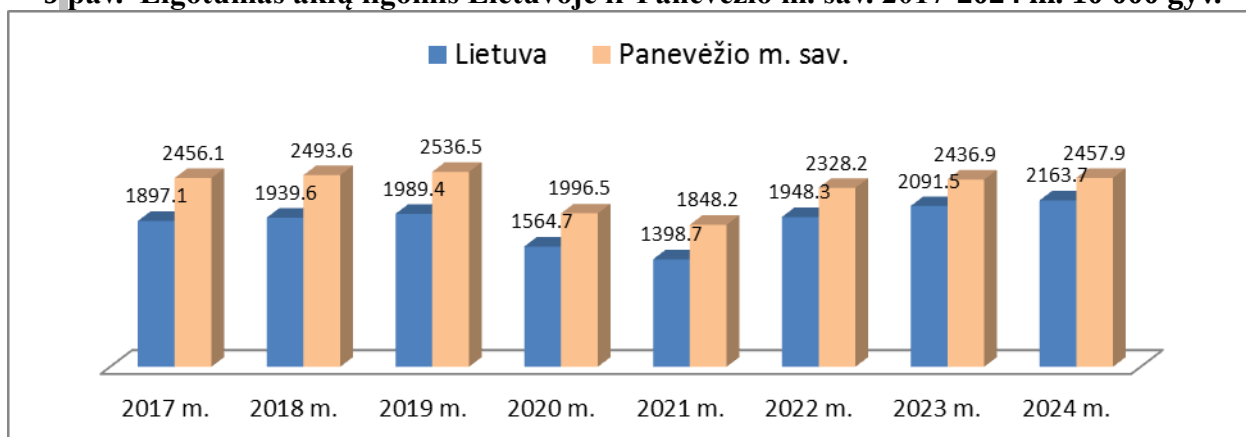
2017–2019 m. akių ligų ligotumas Lietuvoje ir Panevėžyje nuosekliai augo.

2020–2021 m. rodikliai sumažėjo, tikėtina, dėl pandemijos ir riboto sveikatos paslaugų prieinamumo.

Nuo 2022 m. ligotumas vėl sparčiai didėjo, 2024 m. pasiekė aukščiausius rodiklius per visą laikotarpį.

Panevėžyje ligotumas visais metais buvo ženkliai didesnis už šalies vidurkį, tačiau tendencija tokia pati – laikinas kritimas per pandemiją ir augimas po jos.

9 pav. Ligtumas akių ligomis Lietuvoje ir Panevėžio m. sav. 2017–2024 m. 10 000 gyv.



Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

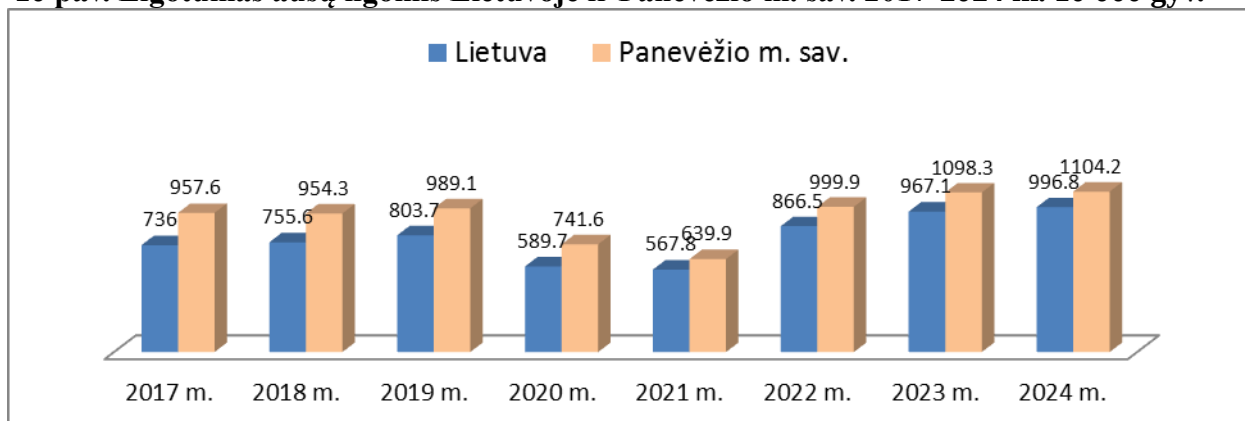
AUSŲ LIGOS

Panevėžyje ausų ligų ligotumo rodikliai visais metais buvo aukštesni už šalies vidurkį, tačiau abiejose teritorijose išlieka ta pati bendra tendencija – kritimas pandemijos metu ir augimas po jos.

Nuo 2022 m. ligotumo rodikliai sparčiai augo. 2022–2024 m. tiek Lietuvoje, tiek Panevėžyje fiksuojamas nuolatinis kilimas, o 2024 m. pasiekiamas aukščiausias viso laikotarpio lygis (Lietuvoje – 996,8, Panevėžyje – 1104,2).

Panevėžyje rodikliai visą laiką buvo aukštesni už šalies vidurkį, o tai gali būti siejama su geresne diagnostika arba didesniu sergamumu šioje savivaldybėje.

10 pav. Ligtumas ausų ligomis Lietuvoje ir Panevėžio m. sav. 2017–2024 m. 10 000 gyv.



Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

KVĖPAVIMO SISTEMOS LIGOS

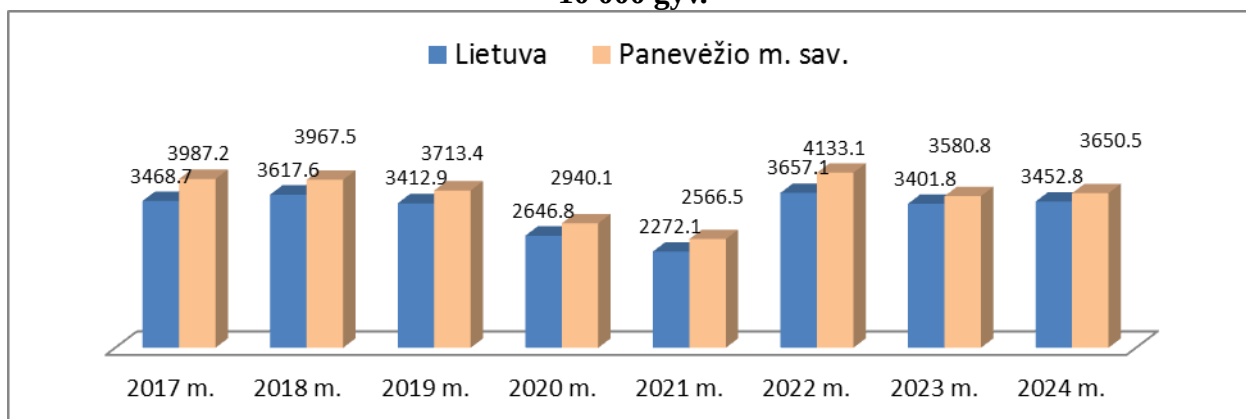
2017–2019 m. kvėpavimo sistemos ligų ligotumas Lietuvoje ir Panevėžyje buvo aukštas, nors Lietuvoje matomas nedidelis svyravimas (3468,7 → 3617,6 → 3412,9), o Panevėžyje rodikliai šiek tiek mažėjo po 2018 m.

2020–2021 m. stebimas ryškus kritimas (Lietuvoje nuo 3412,9 iki 2272,1, Panevėžyje nuo 3713,4 iki 2566,5). Tai daugiausia galima paaiškinti COVID-19 pandemijos poveikiu: ribotas planinių paslaugų teikimas, mažesnis žmonių kreipimasis į gydytojus dėl įprastinių kvėpavimo ligų, galbūt ir prevencijos priemonių (kaukių, izoliacijos) poveikiu įprastiniam virusinių kvėpavimo takų ligų plitimui.

Nuo 2022 m. rodikliai vėl pakilo (Lietuva – 3657,1, Panevėžys – 4133,1), tačiau Panevėžyje augimas buvo ryškesnis, o 2024 m. situacija išliko aukšta (Lietuva – 3452,8, Panevėžys – 3650,5). Tai rodo paslaugų prieinamumo atstatymą ir bendrą kvėpavimo ligų paplitimo augimą po pandemijos.

Ilgalaikis ligotumo lygis aukštas, Panevėžyje pastoviai viršija šalies vidurkį, rodo didesnę sergamumą arba geresnę diagnostiką šioje savivaldybėje.

11 pav. Ligtumas kvėpavimo sistemos ligomis Lietuvoje ir Panevėžio m. sav. 2017-2024 m. 10 000 gyv.



Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

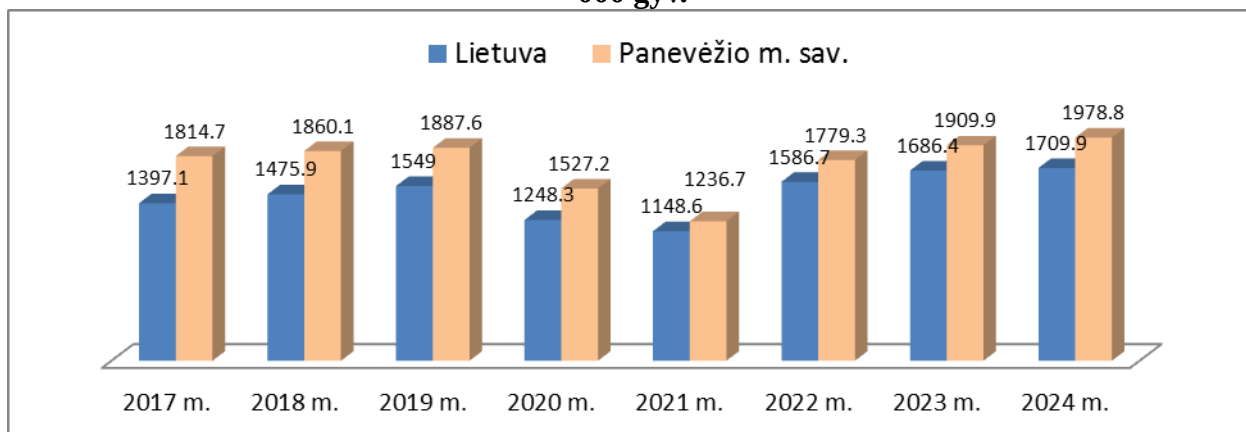
VIRŠKINIMO SISTEMOS LIGOS

2017–2019 m. virškinimo sistemos ligų ligotumas Lietuvoje ir Panevėžyje nuosekliai augo (Lietuva: 1397,1 → 1549, Panevėžys: 1814,7 → 1887,6), rodydamas didėjančią ligų paplitimą ir galimai gerėjančią diagnostiką.

2020–2021 m. stebimas kritimas (Lietuva: 1549 → 1148,6, Panevėžys: 1887,6 → 1236,7), greičiausiai dėl COVID-19 pandemijos, kai ribotas paslaugų prieinamumas ir mažesnis pacientų kreipimasis į gydymo įstaigas lėmė mažiau nustatytų atvejų.

Nuo 2022 m. ligotumas sparčiai didėjo (Lietuva: 1586,7 → 1709,9, Panevėžys: 1779,3 → 1978,8), o Panevėžyje rodikliai visada buvo žymiai didesni už šalies vidurkį. Tai rodo, kad Panevėžyje galimas didesnis sergamumas arba aktyvesnė diagnostika. Panevėžyje ligotumas nuosekliai aukštesnis nei šalies vidurkis.

12 pav. Ligotumas virškinimo sistemos ligomis Lietuvoje ir Panevėžio m. sav. 2017-2024 m. 10 000 gyv.



Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

KRAUJOTAKOS SISTEMOS LIGOS

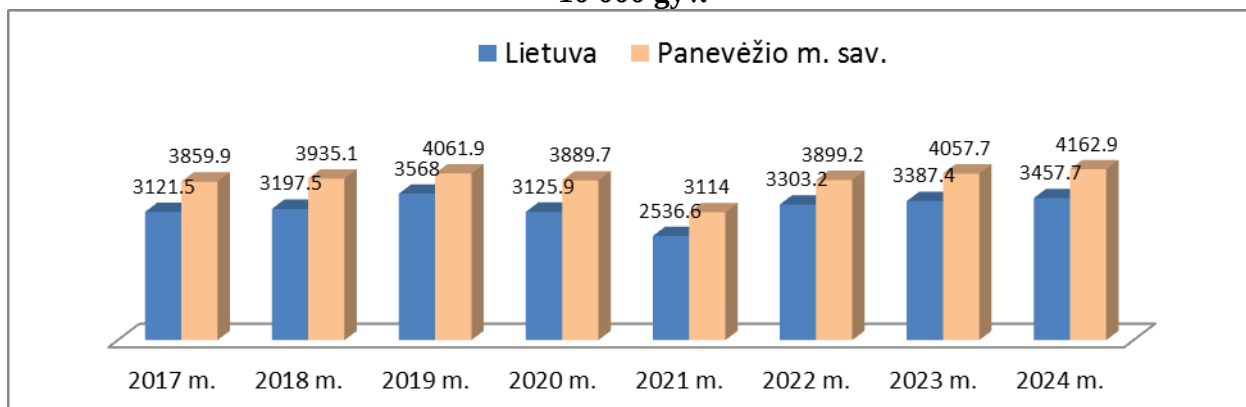
Nuo 2022 m. ligotumas kraujotakos sistemos ligomis vėl sparčiai didėja (Lietuva: 3303,2 → 3457,7, Panevėžys: 3899,2 → 4162,9), Panevėžyje rodikliai nuolat žymiai viršija šalies vidurkį.

Kraujotakos sistemos ligotumas ilgalaikėje perspektyvoje auga, su trumpu kritimu pandemijos metu.

Panevėžyje rodikliai nuolat viršija šalies vidurkį, o po pandemijos augimas tęsiasi sparčiau nei Lietuvoje.

Šie duomenys parodo svarbų kraujotakos ligų poveikį sveikatai ir gydymo paslaugų prieinamumo įtaką registruotiems atvejams.

13 pav. Ligotumas kraujotakos sistemos ligomis Lietuvoje ir Panevėžio m. sav. 2017-2024 m. 10 000 gyv.



Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

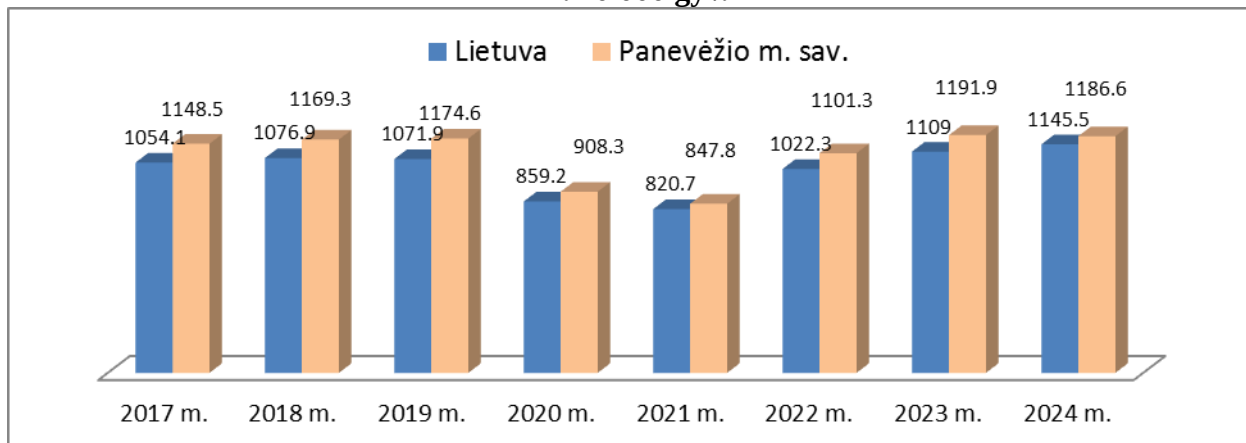
ODOS IR POODŽIO SISTEMOS LIGOS

Panevėžyje odos ir poodžio ligų ligotumo rodikliai visada aukštesni už šalies vidurkį (~10–15 %), kas gali būti susiję su geresne diagnostika ar didesniu sergamumu vietos gyventojų tarpe.

Odos ir poodžio sistemos ligų ligotumas 2017–2024 m. banguoja, su kritimu pandemijos metu ir augimu po jos.

Panevėžyje ligotumas visada aukštesnis už šalies vidurkį, bet tendencijos abiejose teritorijose labai panašios.

14 pav. Ligotumas odos ir poodžio sistemos ligomis Lietuvoje ir Panevėžio m. sav. 2017-2024 m. 10 000 gyv.



Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

JUNGIAMOJO AUDINIO IR RAUMENŲ SKELETO LIGOS

Panevėžyje ligotumo jungiamojo audinio ir raumenų skeleto rodikliai nuolat žymiai didesni (~25–30 %) nei šalies vidurkis.

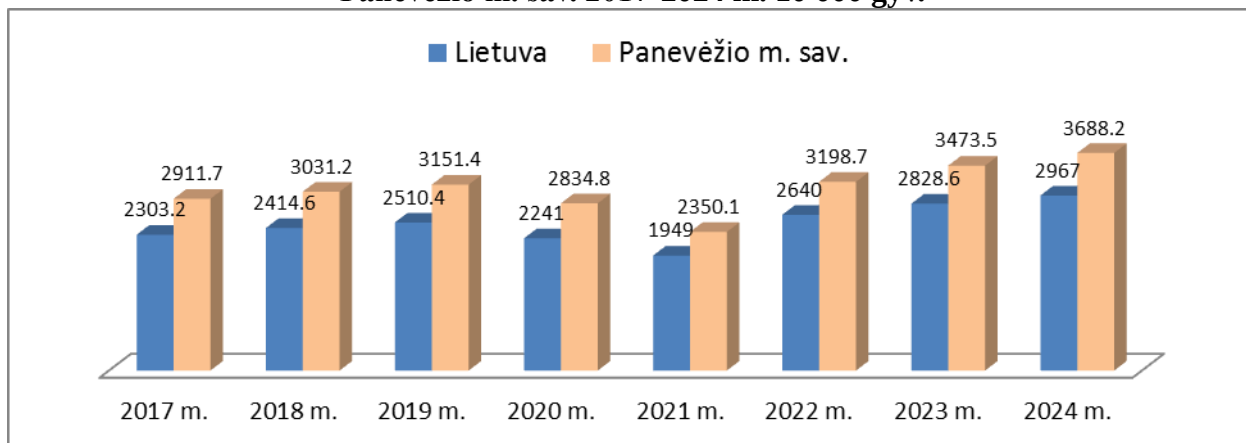
Tai gali būti susiję su didesniu sergamumu, vyresne gyventojų struktūra arba aktyvesne diagnostika bei registracija.

Jungiamojo audinio ligų ligotumas ilgalaikėje perspektyvoje didėja, su trumpalaikiu kritimu pandemijos metu.

Po pandemijos stebimas sparčiausias augimas per visą laikotarpį, ypač Panevėžyje.

Tendencijos rodo stabilų ilgalaikį sergamumo augimą, o Panevėžys išlieka labiausiai paveiktas regionas.

15 pav. Ligotumas jungiamojo audinio ir skeleto raumenų sistemos ligomis Lietuvoje ir Panevėžio m. sav. 2017-2024 m. 10 000 gyv.



Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

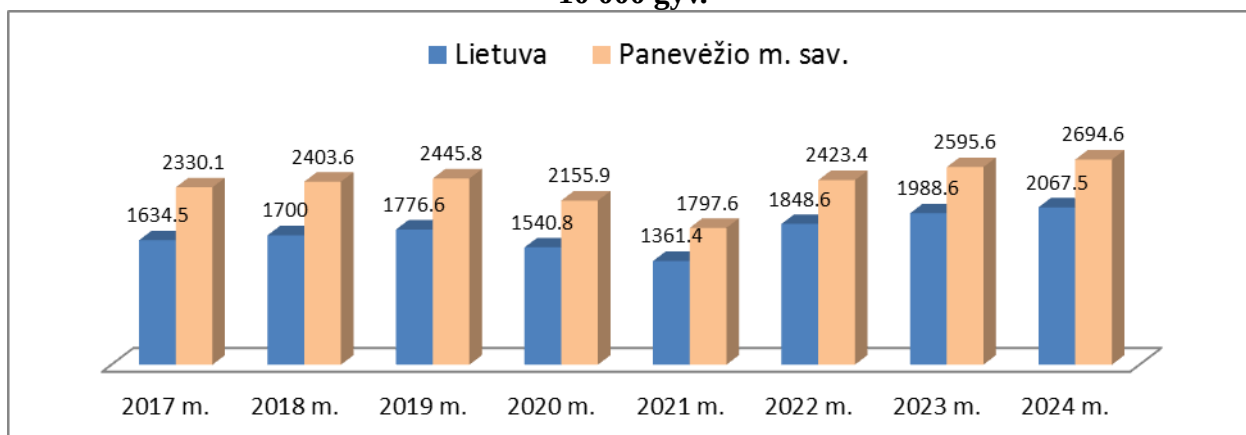
UROGENITALINĖS SISTEMOS LIGOS

Visais metais Panevėžyje urogenitalinės sistemos ligotumo rodikliai ženkliai aukštesni nei šalies vidurkis. Tiek Lietuvoje, tiek Panevėžyje stebima bendra V formos dinamika: augimas iki 2019 m., smukimas 2020–2021 m., ir vėl ryškus padidėjimas po pandemijos.

Panevėžio rodikliai visą laikotarpį viršija šalies vidurkį, kas gali būti susiję su vietos demografinė struktūra (vyresnis gyventojų amžius), sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumu ar

kitais veiksniais.

16 pav. Ligtumas urogenitalinės sistemos ligomis Lietuvoje ir Panevėžio m. sav. 2017-2024 m. 10 000 gyv.



Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

TRAUMOS

Panevėžyje 2017–2019 m. traumų rodikliai buvo nuolat aukštesni nei šalies vidurkis, siekė apie 1730–1760 atvejų.

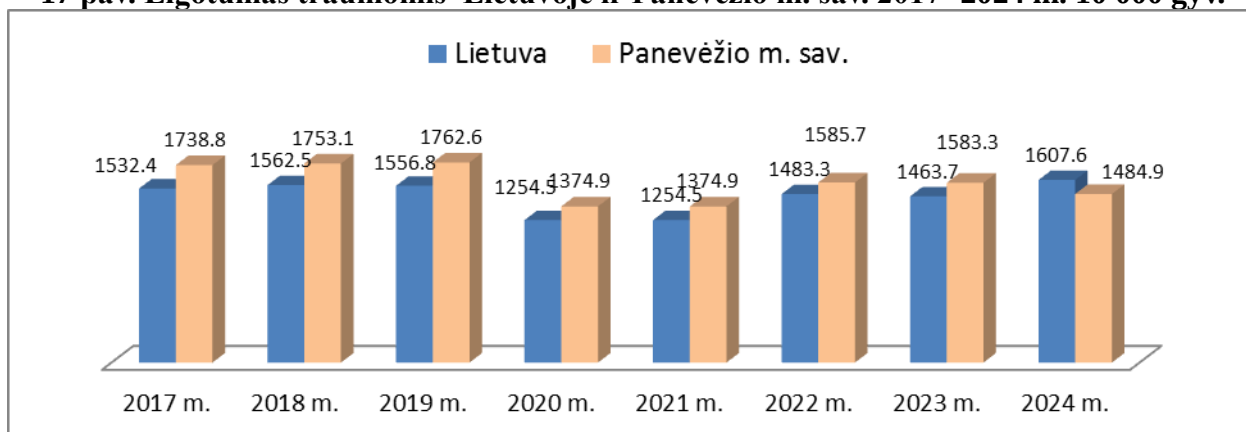
2020–2021 m. – taip pat ryškus mažėjimas iki 1374,9, analogiškai kaip ir Lietuvoje.

Tiek Lietuvoje, tiek Panevėžyje 2020–2021 m. fiksuotas aiškus traumų sumažėjimas dėl pandemijos poveikio.

Po 2021 m. rodikliai Lietuvoje palaipsniui grįžo į ankstesnį lygį, net jį viršijo, o Panevėžyje – po atsigavimo 2022–2023 m. vėl pastebimas nedidelis kritimas 2024 m.

Visą laikotarpį Panevėžio rodikliai buvo aukštesni nei šalies vidurkis, išskyrus paskutinius metus, kai jie priartėjo prie nacionalinio lygio.

17 pav. Ligtumas traumomis Lietuvoje ir Panevėžio m. sav. 2017 -2024 m. 10 000 gyv.



Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

